

Handläggare
Egnell Eva

Datum
2015-09-02

Diarienummer
AMN-2015-0265

Arbetsmarknadsnämnden

Socialdepartementet: Remiss - Betänkande SOU 2015:44 Arbetslöshet och ekonomiskt bistånd

Förslag till beslut

Arbetsmarknadsnämnden föreslås besluta

att avge yttrande till Socialdepartementet enligt upprättat förslag.

Sammanfattning

Uppsala kommun har beretts möjlighet att yttra sig över betänkandet Arbetslöshet och ekonomiskt bistånd. Arbetsmarknadsnämnden har fått ansvaret att besvara remissen för Uppsala kommuns räkning.

I betänkandet lämnas förslag på en ny bestämmelse i socialtjänstlagen (2001:453) i vilken det förtydligas vilka krav som kan ställas på en arbetslös person som ansöker om försörjningsstöd. Betänkandet innehåller också förslag på kompletteringar i förordningen (2008:975) om uppgiftsskyldighet i vissa fall enligt socialtjänstlagen och i förordningen(2002:623) om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten.

Lagförslaget föreslås träda i kraft 2016-04-01.

Nämnden föreslås ställa sig bakom de förslag som som behandlas i betänkandet.

Ärendet

Den 13 mars 2014 beslutade den dåvarande regeringen att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda och föreslå hur stöd och krav avseende arbetslösa personer som tar emot ekonomiskt bistånd kan utvecklas. Utredaren har kartlagt och analyserat vilka krav socialtjänsten ställer på den som söker ekonomiskt bistånd att stå till arbetsmarknadens förfogande och vara aktivt arbetssökande samt hur socialtjänsten följer upp och kontrollerar att personen uppfyller kraven att stå till arbetsmarknadens förfogande och att vara aktivt arbetssökande. Utredaren fick också i uppdrag att, med utgångspunkt i Arbetsförmedlingens uppdrag att bryta och förhindra långvarig arbetslöshet, kartlägga och analysera vilka stöd och

insatser som Arbetsförmedlingen erbjuder personer som inte har aktivitetsersättning, aktivitetsstöd, utvecklingsersättning eller etableringsersättning.

Resultatet av utredningen visar att kommunerna har en samsyn kring vad kraven att stå till arbetsmarknadens förfogande och vara aktivt arbetssökande innebär i praktiken. Majoriteten av kommunerna ställer också sådana krav. Det som ryms inom socialtjänstens kravställande tycks också stämma väl överens med de grundläggande villkoren samt åtgärdsreglerna i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Resultaten tyder dessutom på att de krav socialtjänsten ställer ibland är högre än de krav som ställs på den arbetssökande som enbart uppstår ersättning från arbetslöshetsförsäkringen.

Vad gäller socialtjänstens uppföljning och kontroll av den enskilde visar resultaten variationer både tillvägagångssätt och hur ofta kontroll och uppföljning sker.

Socialtjänsten tog också upp önskemål om bättre samverkan mellan socialtjänsten och Arbetsförmedlingen, bland annat behov av lösningar för att komma tillrätta med bristande informationsutbyte och bättre återkoppling från Arbetsförmedlingen.

Kartläggningen av Arbetsförmedlingen visar att målgruppen får mindre stöd och insatser och att färre går från arbetslöshet till arbete.

Utgångspunkten för utredningen har varit att det i så stor utsträckning som möjligt ska gälla samma krav och uppföljning för samtliga arbetslösa, oavsett försörjningskälla, utan att det därför bortses från fundamentala grundvalar i socialtjänstlagen, såsom barnets rättigheter och principen om självbestämmande och integritet.

För att säkerställa att det ställs samma krav i socialtjänstlagen och lagen om arbetslöshetsförsäkring föreslår utredningen att i ett nytt andra stycke i biståndsbestämmelsen 4 kap. 1 § tydliggöra kraven. Den som är arbetsför och oförhindrad att arbeta är, i fråga om försörjningsstöd, skyldig att vara aktivt arbetssökande, anmäld som arbetssökande på den offentliga arbetsförmedlingen och även i övrigt stå till arbetsmarknadens förfogande, om det inte finns godtagbara skäl.

Förslaget gagnar rättssäkerheten då den enskilde kan förutse vad som förväntas av honom eller henne och vilket beslut som kan komma att fattas. Det ger legitimitet och tillit till systemet, och bidrar till en enhetlig rättstillämpning. Det bidrar också till att socialtjänsten och Arbetsförmedlingen kan komma fram till bedömningar som i stort överensstämmer.

Utredningen innehåller resonemang om innebörden av begreppet ”att vara aktivt arbetssökande” och gör där en jämförelse med arbetslöshetsförsäkringen. Socialtjänsten måste göra en helhetsbedömning av samtliga relevanta omständigheter, också utifrån den enskildes personliga förutsättningar, och de arbeten den enskilde söker ska vara realistiska. Genom att ställa krav på att vara anmäld hos den offentliga arbetsförmedlingen finns större förutsättningar att Arbetsförmedlingen får kontakt även med arbetslösa som inte är berättigade till arbetslöshetsersättning.

Vad som ska anses vara ”godtagbara skäl” att inte stå till arbetsmarknadens förfogande får bedömas från fall till fall. Viss vägledning kan hämtas ur lagen om arbetslöshetsförsäkring, ex vis egen sjukdom, sjukdom i familjen, andra viktiga eller överhängande familjeangelägenheter, personliga förutsättningar, nedsatt prestationsförmåga. Även barnens situation måste vägas in i ärendeberedningen.

Socialtjänsten måste därför göra en grundlig utredning om den sökandes situation och förhållanden för att kunna ställa de krav som föreslås läggas till i 4 kap. 1 § andra stycket socialtjänstlagen.

För att socialtjänsten ska bättre kunna kontrollera och följa upp att den som söker ekonomiskt bistånd står till arbetsmarknadens förfogande och är aktivt arbetssökande föreslås att relevanta uppgifter ska kunna hämtas från Arbetsförmedlingen. Dels föreslås tillägg i vilka uppgifter som kan lämnas utan den enskildes medgivande, dels föreslås också att uppgifterna kan hämtas elektroniskt. Bland annat ska Arbetsförmedlingen lämna uppgifter om vilken bedömning av aktivitetsrapporten som görs, främst om rapporten inte godkänns, samt datum för senaste aktivitetsrapport. Även uppgifter om den enskilde är anmäld som arbetssökande på hel- eller deltid och om den sökande är öppet arbetslös, arbetssökande med förhinder eller tillhör annan sökandekategori. Det kan ge incitament för socialtjänsten att utreda vidare och att det eventuellt kan behövas samverka mellan myndigheterna för att finna bästa möjliga insatser för den enskilde.

De förslag till förändringar som utredningen beskriver är mycket positivt för kommunens socialtjänst. Även om man generellt ställer krav på arbetslösa som ansöker om ekonomiskt bistånd är det viktigt med tydlighet, samstämmighet med arbetslöshetsförsäkringen och att rättssäkerheten ökar. Nämnden har redan idag ett samarbete med arbetsförmedlingen men det är inte problemfritt. Att kunna ta del av viktig information om den sökande från Arbetsförmedlingen underlättar bedömning i enskilda ärenden och effektiviserar handläggningen.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget bedöms ha positiva ekonomiska konsekvenser även om vissa kostnader behöver läggas på anpassning av verksamhetssystemet för att informationen ska kunna hämtas elektroniskt. Handläggningen kommer att kunna ske mer rättssäkert, snabbare och samarbetet med Arbetsförmedlingen kommer att gynnas.

Nämnden föreslås därför ställa sig bakom förslaget till yttrande enligt bilaga 1.

Arbetsmarknadsnämnden

Lena Winterbom
Direktör

Handläggare
Egnell Eva

Datum
2015-09-07

Diarienummer
AMN-2015-0265

Förslag

Socialdepartementet

Socialdepartementet: Remiss - Betänkande SOU 2015:44 Arbetslöshet och ekonomiskt bistånd, dnr S2015/2868/FST

Sammanfattning

Uppsala kommun ser positivt på förslaget att förtydliga vilka krav som kan ställas på arbetslösa som söker ekonomiskt bistånd. Det är viktigt att kraven samstämmer med de krav som anges i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, det ger en ökad legitimitet till socialtjänstens arbete och en ökad rättssäkerhet för den enskilde.

Uppsala kommun ser också positivt på förslaget om att komplettera befintliga förordningar om uppgiftsskyldighet i vissa fall enligt socialtjänstlagen och om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten och genom elektronisk överföring få dirketåtkomst till uppgifter hos Arbetsförmedlingen är mycket positivt.

Uppsala kommun tillstyrker utredningens förslag och vill här lämna några kommentarer.

Kommentarer till förslagen

Uppsala kommun anser i likhet med förslaget att det i så stor utsträckning som möjligt ska gälla samma krav och uppföljning för samtliga arbetslösa, oavsett försörjningskälla. Genom att införa ett nytt styck i biståndsparagrafen 4 kap. 1 § socialtjänstlagen blir det tydligt att den enskilde i första hand har ett ansvar för att själv tillgodose sina behov och vilka krav som kan ställas på den som är arbetslös och söker ekonomiskt bistånd. Det ger, som framgår av betänkandet, en ökad rättssäkerhet med en sådan tydlighet, det blir inte upp till en enskild kommun eller handläggare att själv uttolka vad som ska ligga i begreppen aktivt arbetssökande, arbetsför, oförhindrad att arbeta. Genom att uttrycka att det gäller den som är arbetsför och oförhindrad att arbeta visas att kraven gäller dem som i princip endast har arbetslöshet som försörjningshinder.

Kommunen anser liksom utredaren att socialtjänstlagens principer om respekten för självbestämmande och integritet som utgår från rätten för den enskilde att själv bestämma över sin situation fortfarande ska gälla, men att det inte i sig utgör ett hinder från att ställa krav på den enskilde. Tillvägagångssätt och krav måste anpassas till enskildas olika

förutsättningar och socialtjänsten har därför ett stort ansvar för att tillsammans med den sökande utreda förutsättningar och behov utifrån ett helhetsperspektiv. Det är också viktigt att i utredningen se till barnets situation och utreda på vilket sätt krav och beslut påverkar barnet.

Uppsala kommun ser mycket positivt på att uppgiftsskyldighet och behandling av personuppgifter kompletteras och att kommunen får direktåtkomst genom elektronisk överföring av uppgifter om den arbetslöse. Det underlättar handläggning och bedömning av den enskilde samt gynnar samsyn och samverkan mellan kommunens socialtjänst och Arbetsförmedling.

Arbetsmarknadsnämnden

Ulrik Wärnsberg
Ordförande

Lotta von Wowern
Sekreterare